

TOMEK TRYZNA

Meisje Niemand

EEN GEHEIMZINNIGE ROMAN
OVER HET VOLWASSEN WORDEN

Vertaald uit het Pools door
Karol Lesman

COLIBRI-BIBLIOTHEEK

Enkele uitspraakregels van het Pools en
Noot van de vertaler pp. 537-538

Elfde druk

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs van
het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Panna Nikt*, verschenen bij Czarna Owca

Oorspronkelijke tekst © Tomek Tryzna, 1994

Eerste Nederlandstalige uitgave © Karol Lesman en
De Geus BV, Breda 1996

Deze uitgave van World Editions kwam tot stand in
samenwerking met De Geus BV, 2015

Omslagontwerp Multitude

Omslagillustratie © J. Baylor Roberts/
National Geographic Stock

ISBN 978 94 6237 145 3

NUR 302

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op
welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van World Editions BV, Breda, Nederland.
Telefoon: 076 523 3533. Internet: www.worldeditions.org.

1

Ik loop achter mamma aan en gooi met een schopje de kuiltjes met de stukjes poot aardappel dicht. Mamma is een goed mens. Ze zal er nooit iets van zeggen als ik de kuiltjes niet goed dichtgooi, ze hoeft maar te kijken en dan weet ik dat ik het over moet doen. De aarde is zacht. Pappa heeft hem met een spade rul gemaakt. Nu is hij bezig bij de omheining, en Tadzio slentert achter hem aan. Dat is mijn jongere broer, hij is tien. Het is een leuke, vrolijke knaap. Hij wil voortdurend vuistje drukken met me, maar ik win steeds. Dan begint hij te blèren dat ik vals speel, maar ik speel niet vals en daarom blèrt hij. Misschien moet ik hem een keer laten winnen, maar ja, vals spelen mag dus niet. Ik ben erg gek op hem. Ik heb voor hem gezorgd toen hij nog heel klein was. Ik heb hem verschoond en hem de fles gegeven. Nu zorg ik voor Zenuś. Zenuś slaapt de hele tijd, en als hij niet slaapt, huilt hij, of hij lacht. Het ruikt heel zoet. Het is lente. De hele dag brandt de zon. Op het ogenblik niet zo fel meer, want hij staat laag. Ons stukje land grenst aan het bos. Het bos is donkergroen, de vel-

den zijn donkergrijs. Als de aardappelen opkomen zal het hier ook groen zijn. Maar het lijkt wel alsof er sinds vanmorgen iets in mijn buik zit. Gisteren ook, maar minder. Ik hoor iemand piepen. Ik kijk op, het is Zosia. Ze rent weg, Tadzio zit haar achterna. Zosia is mijn zus. Verder hebben we ook nog Krysia. Het is een tweeling, alle twee zijn ze vijf. Ze zijn de hele tijd aan het spelen met het springelastiek. Ik heb vroeger ook wel geëlastiekt, maar nu doe ik het niet meer, want ik ben er te oud voor. Maar wat is dat? Tadzio loopt op de kinderwagen van Zenuś toe en laat er een regenworm boven bungelen. Even verderop staat Zosia. Ik hoor haar zeggen: 'Toe nou, geef het hem. Eens zien of-ie hem opeet.'

'Hij is nog te klein om vlees te vreten', zegt Tadzio. O jee, ik sta maar wat te staren en te luisteren, en mamma is al een heel eind verder. Dus ik achter haar aan, vlug de kuiltjes dichtgooien. Roetsj, roetsj en de volgende. Tadzio komt voorbijgerend. Hij schreeuwt: 'Goal! Goal!' en springt over de draad van de omheining en rent het heuveltje op. Ik kijk hem na en mijn buik begint zo erg pijn te doen dat ik niet meer weet waar ik het zoeken moet. Misschien is het een darmkronkel? En meteen is het over. Godzijdank. Aan de hemel vliegt een vogel. De hemel is blauw, de vogel wit. Tadzio mikt met een katapult op hem, hij schiet. Pief, paf! En de vogel blijft maar

doorvliegen. De natuur is mooi als de zon schijnt. Als hij maar niet in je gezicht schijnt. En opnieuw heb ik maar wat staan staren, en weer is mamma een heel stuk verder. Dus ik pak mijn schopje en probeer haar in te halen, maar daar staat mamma recht over-eind en zegt tegen me: 'Marysia, hoor je dat?'

'Wat?'

'Nou, dat ...'

En inderdaad. Zenuś ligt zachtjes te huilen. Hij heeft vast in zijn luier geplast. Ik leg mijn schopje neer en loop naar het kinderwagentje dat bij het bos staat, in de schaduw van de bomen. Maar Zenuś ligt te slapen. Ik ga met mijn hand onder zijn luier. Droog. Misschien kermde hij in zijn slaap, misschien heeft hij gedroomd? Niks dus, ik moet weer terug, en dan is het ineens net of er in mijn buik iets samentrekt en meteen weer loslaat. Tot ik er bij neerval. Ik zit nu op de grond en krimp ineen van de pijn. Er gebeurt iets heel vreemds in die buik van me. Misschien heb ik bij het water drinken wel een kikkervisje ingeslikt en is dat nu een kikker geworden? Misschien heeft hij wel honger en zit hij nu aan mijn buik te knagen? Ik sla met mijn hand tegen mijn buik, misschien schrikt dat hem af. Hij knaagt nog een beetje en houdt er dan mee op. Het doet geen pijn meer. Ik zit in het gras, tussen de madeliefjes. Ik had er best een paar willen plukken en er een bloe-

menkransje van willen maken, maar ik moet ervan-
door, kuiltjes dichtgooien. Ik sta op het punt om op
te staan als ik een schreeuw hoor. Ik draai me om,
kijk eens goed rond, misschien is het Zosia, of mis-
schien Krysia, maar nee, zij zijn het niet, ze staan bij
een boompje te elastieken. Iemand schreeuwt vanuit
het diepe bos. Het lijkt wel een meisje, want het is
een hoge schreeuw. Ik sta op en loop in de richting
van de bomen. Ik ben een beetje bang, maar ook wel
een beetje nieuwsgierig.

Ik ben in het bos. De bomen groeien hier dicht op
elkaar, het is er donker, de zon dringt hier niet door.
Ik hoor gekletter, ver weg. Wat zou dat kunnen zijn?
Ik baan me een weg door het struikgewas, ik sta nu
op een smal paadje. Ik hoor iets van een scherp ge-
luid, het lijkt wel gehinnik. Gestampvoet. Ik kijk en
zie een grote koets, helemaal in het zwart, met zil-
veren sterretjes, bespannen met vier zwarte paar-
den. Hij komt recht op mij af. Uit de monden van
de paarden gutst het schuim. Ik spring opzij, klamp
me vast aan een boom. In het raam van de koets zie
ik het guitige snuitje van een meisje. Volgens mij is
ze even oud als ik, ze draagt een gouden jurk en de
diadeem op haar hoofdje is van puur goud en bezet
met diamanten. Ze heeft me opgemerkt, ze wil iets
schreeuwen, maar plotsklaps komt er een zwarte,

verschrikkelijke hand te voorschijn en valt op het roze mondje. En door rijdt de koets. Achterop zitten twee afzichtelijke apen, harige apen in smoking die hun tandjes laten zien, ze strekken hun pootjes naar mij uit, maar ik duik in elkaar en ze grijpen mis. Ze zijn al weg. Het is stil. Op het paadje ligt iets te blinken. Ik ga op mijn hurken zitten. Op de grond ligt een diamant, waarschijnlijk uit de diadeem van het meisje gevallen. Of misschien uit haar ring? Misschien heeft ze hem mij toegeworpen als aandenken, zodat ik dit niet zou vergeten. Wat is-ie mooi. Alsof de hele zon erin is gekropen en nu aan het schijnen is. Ik leg hem op mijn hand en bewonder hem. Iemand kreunt. Net of het uit de richting komt waar de koets vandaan kwam. Ik loop het paadje af, druk de diamant in mijn hand en ben doodsbang voor wat ik daar te zien zal krijgen, want het kreunen wordt steeds luider. Ten slotte kom ik uit bij de plaats waar het gekerm vandaan komt. Er ligt hier een jongeman op de grond te kreunen. Er steekt een lans in zijn buik. Hij kan niet opstaan, want de lans heeft hem aan de grond vastgepind. Rond zijn gezichtje liggen mooi gekapte gouden lokken. Hij draagt een rode kaftan die met goud is afgezet en een gele mail-lot en prachtige rode schoenen. Naast hem ligt een gebroken zwaard en een muts met veren. Och, wat zal hij verschrikkelijke pijn hebben. Zich vastklem-

mend aan de lans buigt hij zijn lichaam alsof hij van plan is zich aan die la ... op te trekken. Hij heeft me gezien. Met een klaagstem vraagt hij: 'Meisje, help me. Trek dit uit me, zelf lukt me het niet. Alsjeblieft, trek hem eruit ...'

Ik wil hem wel helpen, maar kan het niet. Ik weet niet waarom, ik kan me niet bewegen. Ik schaam me zo, want misschien denkt hij wel dat ik hem niet wil helpen, dat ik boos ben. Maar hoe moet ik hem helpen als ik me niet kan bewegen? Ik wil dat tegen hem zeggen, maar ook mijn mond kan ik niet bewegen. En zijn roepen klinkt steeds pijnlijker: 'Meisje, ik smeeek je, trek hem uit me, pak hem beet en trek hem uit me! Pak hem dan toch en trek hem uit me! Pak hem en trek hem uit me! Meisje toch, pak hem en trek hem uit me!'

Maar ik kan niks, niks, letterlijk niks, helemaal hartstikke niks, het enige wat ik nog kan is mijn ogen dichtdoen, dat kan ik tenminste. Ik doe ze pas open als het weer stil is. Ik zie dat de jongeman omhoogklimt in de lanschacht die helemaal in een boog staat. De lans buigt door en de jongeman valt op de grond. Uit de aarde springt de blinkende punt te voorschijn. De jongeman kermt niet meer, hij is dood. Onder hem vandaan stroomt heel langzaam een straaltje bloed. Het stroomt over het paadje, in de richting van mijn blote voeten. Ik sta in een plas

bloed en kan me niet bewegen. Rode stroompjes kruipen als addertjes langs mijn benen omhoog. Een grappig meisje staat in het bos wanhopig te schreeuwen. Dat meisje ben ik. Ik schreeuw: 'Mamma!'

Het pad stroomt weg. Tadzio heeft een tijdje achter ons aangehold, maar hij is moe geworden. Mamma fietst en ik zit in het aanhangwagentje op de zakken waar de pootaardappelen in hebben gezeten. O, daar komt een auto aan. Hij komt steeds dichterbij. Er zitten een meneer en een mevrouw in. Bij het passeren kijken ze me aan. Het zonnetje schijnt aan mijn linkerkant, laag. Aan mijn rechterkant zie je de schaduwen op de weg. Van de fiets, van het aanhangwagentje, van mamma en van mij. Mamma's hoofd flinkt op de stammen van de bomen onderweg. Het zijn kersebomen.

Ik lig in bed, mijn onderbroekje zit vol watten en ik wil helemaal nog niet gaan slapen. Tot vandaag was ik een klein meisje. Misschien ben ik daarom wel zo lang, de langste van het hele gezin. Ik ben één meter zevenenzestig. Na mij komt pappa, hij is één meter vijfenvijftig. Dan komt mamma, precies anderhalve meter. Dan Tadzio en de meisjes. Ja, en helemaal aan het einde Zenuś. Pappa is mager, maar sterk, sterker dan mamma, ook al weegt hij de helft minder. Mam-

ma is heel erg vet, pappa zegt dat ze zo dik is als een biervat. Mamma zegt dat als ik net zo veel kinderen zal krijgen als zij, ik ook zo zal worden. En de buurman in onze barak, meneer Krzysiek, is ongeveer één meter negenennegentig en als hij en pappa bij de schutting bier staan te drinken, dan moet mamma lachen en zegt ze: 'Marysia, moet je dat stelletje daar bier zien staan zuipen.'

Meneer Krzysiek drinkt graag. Pappa ook, maar hij zegt dat hij op zijn werk niet drinkt, want als hij zou drinken, zou hij allang van het dak zijn gevallen. Want pappa legt dakpannen op daken. Vroeger deed hij dat de hele dag, maar nu, sinds een jaar of drie, werkt hij in de steenkolenmijn in Wałbrzych, en dakpannen legt hij alleen nog 's middags als hij uit de mijn komt. Juist dankzij de mijnen hebben we een nieuwe woning gekregen in Wałbrzych, in de wijk Piaskowa Góra. Ik ben er nog niet geweest. Maar mamma wel en zij zegt dat het er erg mooi is, dat er drie kamers zijn. Een grote en twee kleine. En een keuken, en een badkamer, en een toilet apart waar mamma erg blij mee is, want als er iemand moet plassen hoeft hij degene die zich juist staat te wassen niet te storen. Bij ons in de barak is dat zogenaamd ook zo, want het kot met het hartje staat bij de bestestruiken en de pomp aan de andere kant, bij de hokjes. Pappa vindt het het ergst dat hij de konijnen